

in dit nummer:

AFTRAP DEELPROGRAMMA KUST:
NAAR EEN STERKE EN MOOIE KUST

PRODUCTIEWATER VAN OFFSHORE-
PLATFORMS WORDT BETER BEOORDEELD

BERGING VINCA GORTHON NEEMT
MAANDEN IN BESLAG

AANLEG MAASVLAKTE 2
VERLOOPT VOORSPOEDIG

VAL VAN KABINET
VERTRAAGT NOORDZEEBELEID

DRAAIBOEK VOOR INZET VAN
DETERGENTEN BIJ OLIEVERONTREINIGING
BIJNA KLAAR

NEDERLANDS STANDPUNT OVER
GEMEENSCHAPPELIJK VISSERIJBELEID
GEEF DIRECT BETROKKENEN MEER
VERANTWOORDELIJKHEID

ADVIES AAN EUROPESE COMMISSIE:
'GEBRUIK ECOLOGISCHE KWALITEITS-
DOELEN VOOR KADERRICHTLIJN MARIENE
STRATEGIE'

AANLEG ZANDMOTOR BEGINT MOGELIJK
NOG DIT JAAR

OPLOSSEN KENNISLACUNES EFFECTEN
WINDPARKEN STAP DICHTERBIJ DOOR
SHORTLISTONDERZOEK

NIEUWE COMMISSIE ZET EUROPEES
MARITIEM BELEID DOOR

SUCCESVOL VUILVISPROJECT VERDIENT
NAVOLGING IN ANDERE LANDEN

REKENKAMER VINDT DAT KUSTWACHT HET
GOED DOET

Retouradres:
RWS Dienst Noordzee
Postbus 5807
2280 HV Rijswijk

Het Interdepartementaal Directeurenoverleg Noordzee is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie, Economische Zaken, Financiën, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

juni 2010, nummer 11

Aftrap deelprogramma Kust: Naar een sterke en mooie kust

Veiligheid is de alfa en de omega van een mooie en sterke kust, is te lezen in het Plan van aanpak van het Delta-programma Kust. Dat wil zeggen: veiligheid staat voorop. De problemen zijn urgent, maar niet acuut. Dus is er tijd om de veiligheidsmaatregelen zó te nemen, dat andere ruimtelijke opgaven kunnen meeliften. Hoe dat precies kan, moet onderzoek uitwijzen.

Op 12 mei is met tal van belanghebbenden de aanpak besproken van het deelprogramma Kust. Dit is één van de negen deelprogramma's van het Deltaprogramma, dat op zijn beurt voortkomt uit het advies van de commissie-Veerman en het Nationaal Waterplan. Het Deltaprogramma moet ervoor zorgen dat we nu en in de toekomst veilig zijn achter onze dijken en duinen, ook als effecten van klimaatverandering merkbaar zijn. Het deelprogramma Kust richt zich vooral op een robuuste kust op de langere termijn (van 2050 tot 2100 en verder). Het gaat aan de slag met toekomstverkenningen en het ontwikkelen van een gezamenlijke kustvisie. Deze langetermijnvisie zal gebruikmaken van de visies en de strategische agenda's van de kustprovincies. In de nationale visie – die in 2012 klaar moet zijn – zal staan hoe onze kust Nederland beschermt tegen de zee en hoe we de ruimtelijke kwaliteit van de kuststreek gaan versterken. Om al eerder richting te geven aan de provinciale kustvisies en agenda's, wordt komend najaar een nationaal kader voor de kustontwikkeling vastgesteld. Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties stellen dit kader samen op. Het geeft onder andere aan welke ontwikkelingen vanuit het belang van kustveiligheid wel of niet wenselijk zijn.

VEILIG OP KORTE TERMIJN

De kern van het huidige beleid is: de basiskustlijn handhaven en het kustfundament mee laten groeien met de zeespiegelstijging. Door tevens de zwakke schakels in duinen en zeeweringen te versterken, is onze veiligheid voor ten minste de komende vijftig jaar gewaarborgd. Maar op de langere termijn, na 2050 en later, zijn aanvullende maatregelen nodig. Welke precies, dat moeten de toekomstverkenningen uitwijzen. Het deelprogramma Kust volgt daarin drie sporen.

EERSTE SPOOR: VEILIGHEID VOOROP

De strategie bij de verdere kustversterking is om door te gaan met zandsuppleties. Suppletie blijft de komende eeuwen een veilige en duurzame oplossingsrichting, ook bij grote zeespiegelstijging. Vanzelfsprekend moeten we wél nadenken over de hoeveelheid, het tempo en de wijze van suppleren. Daarnaast zijn er kustdelen waarin zand en harde elementen (zoals bebouwing en infrastructuur) elkaar afwisselen. Ook deze kustdelen moeten toekomstbestendig zijn. De vraag is hoe dat te realiseren. Naarmate de maatregelen ingrijpender zijn, moeten ze zorgvuldiger in de omgeving worden ingepast. Dit kan een impuls betekenen voor de ruimtelijke kwaliteit en de economie en ecologie ter plekke. Verbetering van de veiligheid in combinatie met een goede ruimtelijke inpassing is het eerste en belangrijkste spoor van het deelprogramma Kust. De onderzoeksresultaten van dit veiligheidsspoor zijn belangrijk voor de nationale visie.

TWEDE SPOOR: INTEGRALE PLANVORMING

Van oudsher zijn kustprovincies de regisseurs van ruimtelijke planning. Ze werken in het geval van het deelprogramma Kust nauw samen met het rijk. Veiligheidsmaatregelen kunnen tegelijkertijd de oplossing van andere ruimtelijke, economische en ecologische opgaven dichterbij brengen, ook al hebben die nadrukkelijk een eigen financieringsstroom. Denk aan een transferium of aan voldoende strandbreedte voor recreatie. Integratie levert niet alleen

duurzame plannen op, maar ook maatschappelijke steun. Daarom verkennen de kustprovincies in hun visies en strategische agenda's de kustversterkingopgave in samenhang met de lokale en regionale ruimtelijke opgaven voor de lange termijn. Het nationale kader stelt daarvoor de uitgangspunten. Dit gaat verder dan zorgen voor een goede ruimtelijke inpassing, en is het tweede spoor van het deelprogramma Kust.

Vanuit het Deltaprogramma is overigens geen financiering te verwachten van de aanpak van opgaven, anders dan voor veiligheid. Maar door op tijd te beginnen met planvorming, zijn opgaven én financieringsstromen hopelijk bij elkaar te brengen, waardoor het geheel meer wordt dan de som der delen.

DERDE SPOOR: KUSTUITBREIDING

Het derde spoor onderzoekt de urgentie, haalbaarheid en betaalbaarheid van *kustuitbreiding* als één van de mogelijkheden om op de lange termijn aan de veiligheidsopgave te voldoen. (Ook andere vormen van meervoudig ruimtegebruik zijn denkbaar). Het zeewaarts versterken van de kust kan mogelijk leiden tot een andere invulling van de veiligheidszone of een andere vaststelling van de primaire zeedijken. Ook kan kustuitbreiding lokaal kansen bieden voor ruimtelijke ontwikkeling.

ONDERZOEK EN INNOVATIE

De komende jaren wordt gewerkt aan een kennisagenda met veel aandacht voor onderzoek en innovatie. In het onderzoek voor het deelprogramma Kust concentreert de Rijksoverheid zich op het eerste en het derde spoor. De provincies en andere overheden zijn leidend bij het onderzoek voor het tweede spoor.

Het onderzoek voor het eerste spoor betreft onder andere de consequenties van nieuwe veiligheidsnormering, innovaties in groot-schalige suppleties en de bijbehorende inpassingsvraagstukken. Het onderzoek voor het derde spoor gaat over de wenselijkheid en haalbaarheid van kustuitbreiding en van andere innovatieve oplossingsrichtingen die veiligheidsmaatregelen combineren met ruimtelijke en economische opgaven. Wat zijn de kosten–baten? Wat is urgent? De haalbaarheidsstudie geeft onder meer inzage in de financiële en juridische voorwaarden voor kustuitbreiding. Ook de consequenties (knelpunten en kansen voor huidig kustgebruik, ecologie, veiligheid, natuur en recreatie, of voor andere functies) komen aan bod.

LIAISON

RWS Noordzee is liaison kust voor het Deltaprogramma, dat wil zeggen dat de dienst namens RWS de belangen vanuit het perspectief van uitvoering en beheer inbrengt in het deelprogramma Kust. Daarbij let RWS vooral op uitvoerbaarheid, duurzaamheid en betaalbaarheid. Specifieke aandacht gaat uit naar de verbinding tussen korte en lange termijn. Het is immers belangrijk tijdig innovaties in gang te zetten en maatregelen goed voor te bereiden.

VOOR MEER INFORMATIE:

Titia Kalker

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 336 66 47 of 06 216 89 718

titia.kalker@rws.nl

Productiewater van offshoreplatforms wordt beter beoordeeld

Op voorstel van Nederland wordt binnenkort niet alleen de lozing van minerale olie beoordeeld, maar ook van andere stoffen in het productiewater van offshore-olie- en gasplatforms. De huidige analysemethoden gaan alleen na of bekende gevaarlijke stoffen in het productiewater voorkomen. Deze ‘stofgerichte’ benadering zou moeten worden uitgebreid met de Totaal Effluent Beoordeling (TEB). OSPAR voert op grond van voorlopige Nederlandse onderzoeksresultaten een internationaal testprogramma uit.

Bij de winning van gas en olie uit de diepe zeebodem komt water mee naar boven dat – na te zijn gescheiden van de olie en het gas – rechtstreeks in zee wordt geloosd. En niet zo'n beetje: 230 offshoreplatforms in het OSPAR-gebied lozen jaarlijks ongeveer 400 miljoen kuub van dit zogeheten productiewater.

SCHADELIJKHEID

In OSPAR-verband is in 2001 besloten de regels voor de lozing van productiewater aan te scherpen, aangezien nu alleen wordt gelet op het oliegehalte en minder op de mogelijke schadelijkheid van andere stoffen. Het gaat dan vooral om mijnbouwstoffen en stoffen die van nature in het reservoir voorkomen. Verder speelt mee dat de schadelijke werking van productiewater niet goed bekend is, omdat de methodes om dat vast te stellen uitgaan van een stofgerichte analyse. Bij deze analyse wordt alleen getest of er bepaalde bekende gevaarlijke stoffen in voorkomen. Niet alle stoffen die van nature in het reservoir aanwezig kunnen zijn, worden geanalyseerd. Bovendien zijn niet alle milieueigenschappen van individuele stoffen bekend, laat staan de mogelijk schadelijke gevolgen van de gecombineerde werking van die stoffen.

EXPERIMENTEN

Daarom heeft Nederland in de OSPAR-werkgroep *Risk based approach* voorgesteld om het productiewater aan een Totaal Effluent Beoordeling (TEB) te onderwerpen. Deze methode bestaat uit een reeks testen die een totaalbeeld geven van de toxiciteit, bioaccumulatie en de persistentie van het afvalwater. Vervolgens zijn vorig jaar op zes Nederlandse productieplatforms – in samenwerking met de Nederlandse brancheorganisatie voor de Olie en Gasindustrie (NOGEPA) – monsters genomen van het productiewater. Deltares heeft hiermee in diverse laboratoria toxiciteitsexperimenten (bio-assays) uitgevoerd met verschillende organismen. Daarnaast zijn ook chemische analyses van de bekende gevaarlijke stoffen uitgevoerd.

INTERNATIONAAL TESTPROGRAMMA

De resultaten waren voor OSPAR reden om een internationaal testprogramma op te zetten, waarmee in mei een begin is gemaakt. Ook in juni en juli worden nog bij veertig offshoreplatforms op het continentale plat van het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en Denemarken soortgelijke analyses uitgevoerd. In augustus zal de OSPAR-werkgroep besluiten of en hoe TEB is in te passen in een nieuwe risicobeoordelingsmethodiek voor productiewater. Uiteindelijk moeten de resultaten de basis vormen voor nieuwe regelgeving en minder vervuiling van de Noordzee.

Rijkswaterstaat Noordzee is voorzitter van de werkgroep *Risk based approach* van het Offshore Industry Committee van OSPAR. Staatstoezicht op de Mijnen van EZ levert deskundigheid en kennis voor het project.

VOOR MEER INFORMATIE:

Milton Horn

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 336 68 21

milton.horn@rws.nl

Werkeiland Karlissa A

Berging Vinca Gorthon neemt maanden in beslag

Een kleine dertig kilometer uit de kust van Camperduin (Noord-Holland) ligt het wrak van de Vinca Gorthon. Omdat het wrak op een plek ligt waar vaarroutes bij elkaar komen én waar het niet erg diep is, levert het gevaar op voor de scheepvaart. Daar komt nog bij dat er plannen zijn om in de directe omgeving windmolenparken te bouwen, terwijl er al olie- en gasplatforms staan. Alles bij elkaar reden om het wrak te bergen. Daar is in januari mee begonnen. Zonder tegenslagen kunnen de bergers eind van de zomer klaar zijn.

Op 29 februari 1988 raakte de Vinca Gorthon op de Noordzee in slecht weer. Het roll-on roll-off schip, geladen met trailers met papier, was op weg van Oskarshamn in Zweden naar Antwerpen. Het schip kwam in moeilijkheden doordat de lading begon te schuiven en maakte slagzij. Een reddingshelikopter haalde de bemanning van boord, waarna het schip onbemand en slechts voorzien van schaarse noodverlichting in zuidoostelijke richting dreef. Deze zwerftocht duurde ruim een etmaal, totdat het achterschip, dat inmiddels over de zeebodem sleepte, achter een oliepijpleiding bleef hangen en zonk.

RISICO TE GROOT

Het wrak ligt op een plaats waar vier vaarroutes bij elkaar komen en tussen (toekomstige) windmolenparken en productieplatforms voor olie en gas. Dit deel van de vaarroute wordt steeds drukker. Het is daarom niet langer verantwoord het wrak te laten liggen: het risico van een aanvaring is te groot. Daarom heeft Rijkswaterstaat na een Europese openbare aanbesteding de Engels/Amerikaanse firma Titan opdracht gegeven het wrak te bergen voor € 22 miljoen.

De berger gaat als volgt te werk: eerst plaatst hij aan weerszijden van het wrak eenwerkeiland op poten. Daartussenin spant hij een zaagketting, die het wrak in stukken zaagt. Deze stukken worden vervolgens opgetakeld en op een ponton gezet, dat ermee naar een haven vaart. De stukken gaan naar een gecertificeerd verwerkingsbedrijf in Vlissingen. Voordat de aannemer met zagen begint, controleert hij wrak en pijpleiding op mogelijk achtergebleven olie en verwijderd deze zo nodig. Om te voorkomen dat olie in het zeemilieu terechtkomt, zijn tijdens de berging olieopruimvaartuigen beschikbaar.

Werkeilanden Karlissa A en Karlissa B

WERKEILANDEN

Voor de klus zijn de werkeilanden Karlissa A en Karlissa B aangepast aan het werk op de Noordzee. De poten van de werkeilanden zijn verlengd en de apparatuur voor de duikers en voor de gestuurde boringen is op de eilanden geïnstalleerd. Tegelijkertijd zijn losse wrakdelen opgevist en afgevoerd, zodat de werkeilanden op een schone zeebodem kunnen staan. Sinds 11 maart staan de werkeilanden bij het wrak. De aannemer is bezig de zaag- en hijskettingen onder het schip aan te brengen door middel van horizontale boringen. Alles bij elkaar moeten er zo'n dertig kettingen worden aangebracht. Doordat het wrak bovenop een oliepijpleiding ligt, moeten de boringen extra zorgvuldig worden uitgevoerd, temeer daar gaandeweg bleek dat er nog olie in de leiding zat. Die olie is er inmiddels zoveel mogelijk uitgehaald.

VOOR MEER INFORMATIE:

Hans Otten

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 06 270 38 228

hans.otten@rws.nl

Aanleg Maasvlakte 2 verloopt voorspoedig

Maasvlakte 2 krijgt vorm. Het opspuiten van het land gaat dag en nacht door, zodat er eind april al 120 miljoen kuub zand in het nieuwe havengebied lag. Dat is de helft van de hoeveelheid die voor de eerste fase nodig is. Die eerste fase omvat de aanleg van de buitencontour en van ruim de helft van het havengebied. De laatste ontwikkeling is dat een begin is gemaakt met de aanleg van de ‘harde’ noordwestelijke zeewering. Ondertussen gaat het meten en monitoren onverminderd door. Aardige bijkomstigheid: er worden veel fossiele beenderen gevonden.

Het begon met twee eilandjes die met de dag duidelijker boven zeeniveau uitkwamen. Al snel kregen ze namen: de banaan en de boemerang, wat duidelijk met hun vorm te maken had. Inmiddels zijn beide eilandjes verbonden met het vasteland en groeien ze aan tot een groot zandlichaam.

ZANDGOLF

Zowel in het zandwin- als in het aanleggebied wordt gevolgd hoe de bodem morfologisch reageert op deze grootschalige ingreep. De vraag is ook of de zandwinput zich in de loop van de tijd verplaatst of verandert van vorm. Ook is van belang of op de 20 meter dieper uitgegraven zeebodem weer reliëf ontstaat. Hierop vooruitlopend, wordt tijdens de winning een grote ‘zandgolf’ uitgespaard. Dit als onderdeel van *Building of with Nature*, het onderzoeksprogramma dat nagaat in hoeverre ingrepen in de zeebodem zó zijn uit te voeren dat er al direct positieve effecten optreden voor de natuur.

MONITORINGPROGRAMMA

Ook wordt onderzocht hoe de voorspelde effecten zich verhouden tot de werkelijke effecten. Hiervoor is een uitgebreid monitoringprogramma opgesteld. Zo houden de onderzoekers veranderingen in de ligging en de samenstelling van de bodem bij, meten ze de hoeveelheid slib in de waterkolom, houden ze de soortensamenstelling en de biomassa van bodemdieren in de gaten, en meten ze het onderwatergeluid. Ook monitoren ze of verandering in het slibgehalte invloed heeft op de samenhang tussen de voorjaarspiek van algen en de beschikbaarheid van voedsel voor schelpdieren.

Aan de analyse van de monitoringgegevens wordt hard gewerkt. In de loop van dit jaar zijn over enkele punten, zoals onderwatergeluid en bodemsamenstelling, wellicht al voorzichtige aanwijzingen te zien. Uitspraken over herstel van bodemfauna en veranderingen in slibverspreiding zijn pas na langere meetreeksen mogelijk. Hoewel de evaluatie van deze onderzoeken pas in 2013 is, wordt nu al jaarlijks gerapporteerd over de voortgang en de eerste meetresultaten. Niet alleen overheden, maar ook andere betrokkenen, zoals natuurorganisaties, worden op de hoogte gehouden.

MAMMOETBEENDEREN

Een onverwachte bijzonderheid is, dat bij het winnen van het zand veel beenderen van dieren worden gevonden. Bijvoorbeeld van mammoeten, die hier rondliepen toen de zeebodem nog land was. Soms komen die botten per ongeluk boven, soms tijdens speciaal georganiseerde expeditie van ijstijdeskundigen en het Havenbedrijf Rotterdam. Sommige botten worden metertijd tentoongesteld in Futureland, het bezoekerscentrum van de Tweede Maasvlakte. Nu al is in Futureland de voortgang van de werkzaamheden te volgen in de vorm van kaarten en maquettes, of door simpel naar buiten te kijken: de sleephoppers die het zand aanbrengen, zijn niet ver weg.

VOOR MEER INFORMATIE:

Ad Stolk

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 336 67 87

ad.stolk@rws.nl

www.futureland.nl

www.maasvlakte2.com

www.ecoshape.nl

Val van kabinet

vertraagt Noordzeebeleid

Met de val van het kabinet is het Nationaal Waterplan controversieel verklaard. Voor het Noordzeebeleid betekent dit dat de derde ronde aanwijzingen van windenergieparken vertraging oploopt. Hetzelfde geldt voor de aanwijzing van reserveringsgebieden voor de zandwinning. Ook kan het aangescherpte afwegingskader voor activiteiten op zee pas in werking treden als het volgende kabinet daarover heeft gesproken met de Tweede Kamer in de nieuwe samenstelling.

Op 29 maart zou de Kamer het Nationaal Waterplan hebben besproken, maar omdat het vierde kabinet-Balkenende in de nacht van 19 op 20 februari viel, is het daar niet van gekomen. Inmiddels is het Nationaal Waterplan controversieel verklaard, wat ook voor het Noordzeebeleid gevolgen heeft. De voorbereiding van allerlei wetgeving en besluiten kan echter gewoon doorgaan. Ook in gang gezette werkzaamheden hoeven niet te worden stilgelegd, zolang er maar geen onomkeerbare besluiten worden genomen: die zijn aan het volgende kabinet en de Tweede Kamer in de nieuwe samenstelling.

ZOEKGEBIEDEN

Zo kan V&W en de ministeries van EZ, LNV en VROM de vaststelling van twee nieuwe gebieden voor windenergieparken op zee – ten noorden van de wadden en vóór de Hollandse kust – blijven voorbereiden. Dat wil zeggen dat DGW bijvoorbeeld een maatschappelijke kosteneffectiviteitsanalyse kan laten maken en kan onderzoeken of medegebruik van die parken mogelijk is. Ook de uitvoering van een Plan-MER en een *formal safety assesment* voor het inschatten van de scheepvaartveiligheid is mogelijk.

Besluitvorming is echter aan het nieuwe kabinet. De aanwijzing van plekken voor de winning van zand in het kader van zandstrategie, is wél afhankelijk van wat het nieuwe kabinet daarvan vindt. In het Nationaal Waterplan staat immers dat er eerst een maatschappelijke discussie moet komen over de hoeveelheid te winnen zand en het tempo van de winning in relatie tot toekomstige suppletiebehoefte. Niettemin hoeven we niet bevreesd te zijn dat er binnenkort onvoldoende zand is om de stranden op te spuiten. Tot 2020 is er voldoende ruimte om zand te winnen.

AFWEGINGSKADER

De val van het kabinet kwam in die zin ongelegen dat er bijna een nieuw afwegingskader klaar lag over hoe je de activiteiten van de verschillende gebruikers van de Noordzee tegen elkaar moet afwegen. Daar is veel tijd en energie in gaan zitten; de discussies met de belangengroeperingen waren vrijwel afgerond. In afwachting van het nieuwe afwegingskader blijft het oude afwegingskader uit het vigerende Integraal Beheerplan Noordzee van kracht.

VOOR MEER INFORMATIE:

Wim van Urk

(VenW, DG Water)

Telefoon 070 351 90 37

wim.urb@minvenw.nl

Draaiboek voor inzet van detergenten bij olieverontreiniging bijna klaar

Annex 2: Extract of ICG-C related work in the draft ICG-COBAM work plan (BDC 10/7/2)					2020				2021			
Ref.	Task no.	Tasks	Who/how	Products	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	G6	Assess pressures from human activities	ENEA									
Art. 8.3b Annex III Table 2	G1	Assess scale of pressures on biodiversity (to inform IA and target setting, linking pressures to impacts)	ENEA									
TSD Phase 1. MASH DP SR 4.6	G1.1	Identify a priority set of pressures for biodiversity components (species groups, habitats) for each OSPAR region and the main activities contributing to these (from QSR, Utrecht workshop, MSHD Annex III Table 2, UK matrix; outputs of reference conditions contract will indicate key pressures for specific species and habitats).	ICG-COBAM ?	Priority pressures requiring data layers								
MASH DP SR 4.6	G1.2	In cooperation with ENEA and BA-6 leads and using other available studies (e.g. IMPACT CHAIR, HELCOM HOUAS, Cefas and other appropriate methodologies), develop formats (data specification/methodology) for expressing these pressures (including GIS maps) which are suitable for use in biodiversity assessments, and indications of how these could be delivered.	ICG-C ? Harmony project	Data specifications for pressure data layers								
Art. 8.3b Annex III, Table 2	G1.3	Develop/prepare information on distribution, duration and intensity of pressures (with confidence levels) as a basis for the Initial Assessment, for the assessment of GES Descriptors and to inform target setting	? Harmony project	Data layers on activities and pressures								
	G2	Define relationship between pressures and impacts on biodiversity (to inform target setting, indicator section and monitoring requirements)	ENEA/COBAM									
	G2.1	Define relationship between intensity of pressures and state of biodiversity components (degree of impact) to define levels of pressure (thresholds) that would support biodiversity state targets. (Draw from habitats and species case study contracts and review approaches in the pressure descriptors). (Informed by Denmark's HARMONY project, ENEA's work, UK sensitivity contract, ICES work)	External contractor or Harmony									
	G2.2	Agree relationship between intensity of pressures and biodiversity state (degree of impact), and appropriate pressure thresholds to support biodiversity state targets. Report of meeting.	Meeting	Relationship between intensity of pressure and degree of impact on biodiversity components								

Ecologisch zeer kwetsbare gebieden voor drijvende milieubedreigende stoffen zijn: de Waddenzee, de Oosterschelde, de hotspots aan de kust en op de Westerschelde en de rode grids op de tweemaandelijkse vogelrisicogridkaarten. Economisch zeer kwetsbare gebieden zijn: aanloopgebieden, havens, sluiscomplexen, havenmondingen, mossel- en oesterpercelen, recreatiegebieden (strandtoerisme), en plaatsen waar de industrie zeewater inneemt.

Annex 1– Specific recommendations from the report “Assessment of the cumulative effects of activities in the maritime area – overview of relevant legislation and proposal for a harmonised approach”

- c. Consider how to adopt in its programmes and measures a requirement for assessment of cumulative effects of human activities
- d. Establish criteria for human activities currently not covered by international regulation such as desalination plants and extensive mariculture that determine when an EIA and/or a SEA (including CEA) is required
- e. Study the necessity of, and criteria for, international regulation to require an effects assessment to be carried out for land based activities that might affect the marine environment;
- f. Further develop the proposed framework for CEA (to be primarily addressed within the context of SEA, where appropriate) potentially in the form of OSPAR Guidance
- g. To share collected data (including EIA/SEA on specific monitoring projects) among CP's and make this data available to initiators of projects for which a CEA needs to be performed.

Detergenten zijn chemische stoffen die olie op het water tot kleine druppels afbreken. Die worden onder invloed van turbulentie of golfenergie in de waterkolom opgenomen, waarna micro-organismen ze sneller verder kunnen afbreken. Detergenten van de derde generatie zijn goed afbreekbaar en hebben geen toxische eigenschappen.

Het draaiboek waarin staat wanneer chemische stoffen kunnen worden ingezet om olievervuiling te bestrijden, is bijna klaar. Het kan zijn dat bij een acute bedreiging van het milieu het verwijderen van de olie uit het water te traag zou verlopen. Dan bepalen de soort olie, de weersomstandigheden en de diepte van het water waarin de olie drijft of toepassing van detergenten een beter alternatief is. Als detergenten worden toegepast, zal Rijkswaterstaat de gevolgen monitoren.

Sinds het verschijnen, in 2006, van de nota *Om kwetsbare zee- en deltagebieden te beschermen* (de Capaciteitsnota 2006-2010) is het mogelijk om bij olieverontreiniging op zee detergenten te gebruiken. Om in korte tijd een zorgvuldige afweging te kunnen maken tussen het mechanisch verwijderen van olie dan wel het (gedeeltelijke) inzetten van detergenten, heeft RWS Noordzee samen met de Alarmgroep van de Waterdienst een procedure ontwikkeld. Deze procedure is opgenomen in een draaiboek voor operationeel gebruik, waaraan nu de laatste hand wordt gelegd. Bij een acute bedreiging van zeer kwetsbaar, voor olie gevoelig milieu zal RWS als waterkwaliteitsbeheerder aan de Kustwacht aangeven welke optie het meest effectief is. Zodra toestemming is verleend, voert RWS de opruimactie uit.

DIGITALE KAARTEN
In de Capaciteitsnota zijn gebieden aangegeven die om ecologische of economische redenen kwetsbaar zijn (zie kader), gezien hun waarde, gevoeligheid voor verontreiniging en de tijd die ze nodig hebben om te herstellen van een olievervuiling. Deze kwetsbare-gebiedenkaart is nu ook digitaal

beschikbaar.
Ook op gridniveau (gebieden van 8 bij 8 km) is bekeken welke ecologische waarden gevoelig zijn voor olie. Die gevoeligheid is apart gekwalificeerd. Vooral mogelijke schade aan vogelpopulaties is doorslaggevend voor de noodzaak om de verontreiniging snel te bestrijden. De kaarten geven per twee maanden en per grid aan of er naar verwachting grote vogelpopulaties aanwezig zijn, waardoor het gebied zeer kwetsbaar is. Beide kaartsoorten, opgesteld voor de Noordzee, de Waddenzee en de Delta-waters zijn digitaal beschikbaar en in beheer bij de Waterdienst. Sinds een paar maanden zijn ze in te voeren in het programma Oilmap dat Rijkswaterstaat gebruikt bij de besluitvorming over bestrijding van olieverontreinigingen.

WANNEER WEL, WANNEER NIET
Naast de vraag of de olie een acute bedreiging vormt voor het milieu, moet ook worden bepaald of het gebruik van detergenten op dát moment en voor díe soort olie effectief zal zijn. Oliesoorten zijn daarom onderverdeeld in typen die ‘niet’, ‘wellicht’ of ‘zeker’ kunnen worden afgebroken. Ook de

Advies aan Europese Commissie: ‘Gebruik ecologische kwaliteitsdoelen voor Kaderrichtlijn Mariene Strategie’

De ecologische kwaliteitsdoelen (EcoQOs) van OSPAR voor de zee kunnen een rol spelen bij het beschrijven en behalen van de Goede Milieutoestand van de KRM. Enkele EcoQOs zijn opgenomen in een advies aan de Europese Commissie over een guidance voor de lidstaten.

Het verdrag voor de bescherming van het mariene milieu van de Noordoost Atlantische Oceaan (OSPAR) streeft naar een ecosysteembenadering op zee. Om dit te concretiseren is voor de Noordzee een set van ecologische kwaliteitsdoelen (*Ecological Quality Objectives, EcoQOs*) ontwikkeld. EcoQOs geven de gewenste staat van het ecosysteem aan. De veronderstelling is dat het ecosysteem gezond is als alle EcoQOs zijn gehaald.

IN DE PRAKTIJK GETOETST
OSPAR heeft de EcoQOs voor de Noordzee aan de praktijk getoetst om te kijken of de EcoQO's haalbaar en betaalbaar zijn en om manier van onderzoek en monitoring tussen de landen vergelijkbaar te maken. Daarbij hebben de Noordzeelanden de monitoring onderling afgestemd. Er zijn EcoQOs voor onder andere bijvangst van bruinvis, voor zeehonden, voor visbestanden, maar ook voor het tegengaan van olievervuiling, vermindering van de effecten van TBT-houdende scheepsverven, en eutrofiëring. Recent heeft OSPAR vier nieuwe EcoQOs goedgekeurd: voor zwerfvuil in zee, voor kwik in zeevogeleieren en voor organochloorverbindingen in zeevogeleieren en voor herstel van het bestand van grote vissen. Andere EcoQOs, onder andere voor zeevogelpopulaties, zijn in ontwikkeling.

VOORBEELDEN
De EcoQOs zijn ook te gebruiken voor het beschrijven van de Goede Milieutoestand onder de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. Dat vonden ook deskundigen van het *EU-Joint Research Center* (JRC) en de *International Council for the Exploration of the Sea* (ICES).

Deze twee organisaties stelden een advies op aan de Europese Commissie. De commissie werkt aan een guidance voor de lidstaten over tot het opstellen van een mariene strategie waarmee een goede milieutoestand moet worden behaald in 2020. In hun advies gebruiken beide organisaties diverse EcoQOs als voorbeelden voor doelen en indicatoren.

Op de website van het Noordzeeloket is een beschrijving te vinden van de EcoQOs. De vier nieuwe EcoQOs zijn al toegevoegd: <http://www.noordzeeloket.nl/ecogas/>.

VOOR MEER INFORMATIE:
Peter Heslenfeld
(VenW, RWS Noordzee)
Telefoon 070 336 66 05
peter.heslenfeld@rws.nl

Sandra van der Graaf
(VenW, RWS Waterdienst)
Telefoon 0320 29 80 85
sandra.van.der.graaf@rws.nl

Nederlands standpunt over Geef direct betrok

De toekomst vraagt om een andere visser. Een maritiem ondernemer, die luistert naar de wensen van de samenleving en daardoor waardering krijgt. De toekomst vraagt ook om een nieuw visserijbeleid. Een beleid, dat meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden legt bij direct betrokkenen. Dat is de kern van het Nederlandse standpunt over de toekomst van het Gemeenschappelijke Visserijbeleid, dat minister Verburg onlangs naar de Europese Commissie heeft gestuurd. Het is geen blauwdruk, maar een visie op hoofdlijnen, waarmee het kabinet het denken over het visserijbeleid in een vroeg stadium wil beïnvloeden.

In 2012 moet het Europese visserijbeleid ingrijpend zijn herzien. Daarom publiceerde de Europese Commissie in april vorig jaar een discussiestuk over dit onderwerp. Aan overheden en maatschappelijke organisaties werd gevraagd te reageren. En respons kwam er, in grote aantallen, en van zowel dichtbij

verwachte dikte van de olielaag en de viscositeit zijn belangrijke parameters, die met Oilmap zijn te berekenen.

De te bestrijden olie moet zich in de zone met diep water bevinden, dieper dan 20 meter. Dit levert voldoende marge op om te voorkomen dat het mengsel in aanraking komt met sediment. Want al bij een waterkolom van 10 meter treedt afbraak op tot minder dan 10 ppm. Mocht de olie zich in ondieper water dan 20 meter bevinden, dan zal de Alarmgroep in een bindend advies aangeven of het gebruik van detergenten toch de voorkeur heeft omdat het minder ernstig is dan het niet tijdig mechanisch opruimen van de olie. Ook de weercondities zijn van belang. Er moet bijvoorbeeld voldoende wind staan, tussen 2 en 6 Bft, anders kan het detergent zich niet mengen met de olie.

HULP VAN DE ENGELSEN

Omdat ons land geen sproeivliegtuigen en detergenten paraat heeft, zal de Engelse *Maritime and Coastguard Agency* (MCA) op verzoek van Nederland haar vliegtuigen inzetten in de EEZ. Op basis van de gegevens over de oliesoort, omvang en dikte van de olielaag zal het detergent van de derde generatie (zie kader) aan boord van het sproeivliegtuig worden geladen. Het sproeivliegtuig staat onder leiding van een commandovliegtuig, dat ter plekke bepaalt of de omstandigheden nog altijd gunstig zijn. Als dat zo is, voert het sproeivliegtuig eerst een testrun uit. In het commandovliegtuig wordt vervolgens beoordeeld of de olie goed reageert; is het antwoord bevestigend, dan kan het sproeivliegtuig zijn taak uitvoeren.

VOOR MEER INFORMATIE:

Dick Knoester

VenW, RWS Noordzee
Telefoon 070 336 66 33
dick.knoester@rws.nl

Aanleg zandmotor begint mogelijk nog dit jaar

De zandmotor voor de kust van Delfland krijgt de vorm van een haakvormig schiereiland dat vastligt aan het strand en anderhalve kilometer de zee inloopt. De aanleg kan, als alles meezit, nog dit jaar beginnen. Eind vorig jaar gaven staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat Tineke Huizinga en gedeputeerde van Zuid-Holland Lenie Dwarshuis groen licht voor de uitvoering van het pilotproject zandmotor.

Onder leiding van de provincie Zuid-Holland is de planstudie pilot Zandmotor uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een voorkeursalternatief met een zandmotor die als een schiereiland ter hoogte van Ter Heijde zal worden opgespoten. Het schiereiland krijgt de vorm van een haak met een lengte van anderhalve kilometer en een ongeveer twee kilometer brede basis. Voor de aanleg van is 18,5 miljoen kuub zand nodig. Het grootste deel (16 miljoen kuub) zal worden gebruikt worden om de Haak zelf aan te leggen; de rest wordt onder water aangelegd, ten noorden en zuiden van het schiereiland. Verder wordt nog eens 1,5 miljoen kuub zand achter de hand gehouden voor het geval er erosie optreedt.

VEILIGHEID

Op 4 en 11 maart zijn inspraakavonden gehouden. Op deze druk bezochte bijeenkomsten zijn de onderzochte varianten toegelicht en is de keuze voor de variant Haaknoord uitgelegd. Met de recente versterking van de Zwakke Schakel is de kust bij Delfland voor de komende 50 jaar versterkt. De zandmotor gaat bijdragen aan het onderhoud van dit deel van de kust en de kustveiligheid op lange termijn. Bovendien ontstaat er ruimte voor natuur en recreatie. Een virtuele presentatie liet zien hoe de zandmotor gaat werken. Wind en stroming gaan het zand op natuurlijke wijze verspreiden. De zandmotor is daar

mee een voorbeeld van Bouwen met de natuur. Bezoekers konden vragen stellen aan vertegenwoordigers van de provincie en Rijkswaterstaat. Uit de vragen sprak aan de ene kant zorg over de veiligheid van de badgasten op dit in zee stekende strand; aan de andere kant was er waardering voor de vergroting van de natuur en de recreatiemogelijkheden. Om veiligheidsrisico's te onderwerpen, zijn afspraken gemaakt met de reddingsbrigade. Deze gaat vaker controleren en extra mensen opleiden. Het plan heeft 36 zienswijzen opgeleverd, die nu worden verwerkt en beantwoord.

MONITORING

Ook al draagt de provincie Zuid-Holland haar leidende rol straks over aan Rijkswaterstaat, ze blijft het contactpunt voor de omgeving. Ook voor de gemeenten Den Haag en Westland en voor het hoogheemraadschap van Delfland zijn belangrijke rollen weggelegd, vooral wat betreft het beheer van de zandmotor. Omdat de zandmotor ook is bedoeld om kennis op te doen, is er een monitoringplan opgesteld. De vraag is hoe het zand zich zal gedragen en zich langs de kust zal verspreiden. Daarnaast wordt onderzocht wat de effecten van de zandmotor zijn op de veiligheid en het onderhoud van de kust en op recreatie en natuur.

Artist impression Pr. 2+1
MER pilot zandmotor Delftlandse kust

VOOR MEER INFORMATIE:

Michael de Bruijn

(VenW, RWS Noordzee)
070 336 67 19
michael.de.bruijn@rws.nl

Pieter Beeldman

(VenW, RWS Zuid-Holland)
010 402 63 54
pieter.beeldman@rws.nl

Verdere info:
www.kustvisiezuidholland.nl

Gemeenschappelijk Visserijbeleid kenen meer verantwoordelijkheid

(Den Haag) als ver weg (Nieuw Zeeland). Nederland is van mening dat het nieuwe visserijbeleid gericht moet zijn op duurzaam gebruik van het ecologische kapitaal, op een grotere rol voor markt en ondernemerschap en op een andere manier van besluitvorming en uitvoering. Verder moeten de doelstellingen van het GVB niet alleen voor de Europese wateren gelden. De EU is immers medeverantwoordelijk voor het duurzaam beheer van alle zeeën en oceanen. Ook moet de Unie bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van visserijgemeenschappen in ontwikkelingslanden.

GEEN VERSPILLING

Een ander principieel uitgangspunt moet zijn dat de visserij voedsel produceert zonder verspilling. Dit betekent dat het overboord zetten van ongewenste bijvangst moet worden uitgebannen. Ook moeten vissers de best beschikbare technieken gebruiken, technieken die het minst invloed

hebben op het ecosysteem. Niet-duurzame visserijtechnieken moeten verdwijnen. Het tweede Nederlandse speerpunt is een grotere rol voor markt en ondernemerschap. Gebleken is dat de overheid niet in haar eentje de noodzakelijke verduurzaming kan stimuleren. De rol van de markt is al zichtbaar bij de ontwikkeling van certificeringssystemen voor meer duurzame visserijactiviteiten. Daarvoor bestaat belangstelling bij sector en handel. De visserij moet zich meer op de vraag gaan richten. Maar omdat het aan organisatie binnen de keten ontbreekt, is het nog moeilijk om aansluiting te zoeken bij de wensen en eisen van de markt. Dit geldt vooral voor de Noordzeevervisserij.

DECENTRALE BESLUITVORMING

Ook de besluitvorming moet volgens het kabinet anders verlopen. Vereenvoudiging, draagvlak en betere handhaving zijn de sleutelwoorden. Er moet minder in Brussel wor-

den besloten; verantwoordelijkheden en bevoegdheden moeten liggen bij direct betrokkenen in de regio, zoals de regio Noordzee, terwijl nu de ministers en de Europese Commissie overal verantwoordelijk voor zijn. Decentrale besluitvorming zal leiden tot beter begrepen beleid, meer draagvlak, een grotere eigen verantwoordelijkheid voor de sector en daardoor meer verantwoordelijk gedrag.

REGIONALE AANPAK

Het beleid staat nu te ver af van de praktijk. Belanghebbenden worden er onvoldoende bij betrokken. Dat maakt het draagvlak klein en de handhavinglasten hoog. In de systematiek die het kabinet voorstaat, worden algemene uitgangspunten, randvoorwaarden, kaders en de langetermijndoelen op Europees niveau vastgesteld. De regio's maken vervolgens plannen om die doelen te halen. Het gaat dan vaak om jaarlijks terugkerende besluiten over bijvoorbeeld de hoeveelheid vis die mag wor-

den gevangen. De lidstaten kunnen dan zelf bepalen hoe zij hun visserij binnen de Gemeenschapsnormen reguleren. In de praktijk zal dat gebeuren in regio's die visbestanden en ecosystemen delen.

De overheid werkt in deze visie samen met visserijorganisaties, maatschappelijke organisaties en wetenschappers, zoals nu al gebeurt in de Regionale Advies Comités. De Europese Commissie houdt permanent in de gaten of de globale doelstellingen worden gehaald. Zij kan ingrijpen als dit niet het geval is. Een regionale aanpak maakt het ook mogelijk het visserijbeleid te integreren met de andere beleidsterreinen in de regio.

VOOR MEER INFORMATIE:

Mat Thissen

LNV, Directie Agroketens en Visserij
Telefoon 070 378 52 52
m.h.m.thissen@minlnv.nl

Oplossen kennislacunes effecten windparken stap dichterbij door shortlistonderzoek

Initiatieven voor windmolenparken op zee zijn er volop, maar hoe zit het met de ecologische effecten? Voor het onderzoek daarnaar stelt Deltares een masterplan op. Vooruitlopend daarop maakten overheden en onderzoekers alvast een shortlist van de ecologische onderzoeken met de hoogste prioriteit. De ministeries van EZ, LNV en VenW zegden geld toe en het eerste vislarven-, zeevogel- en bruinvissenonderzoek per schip is inmiddels met succes uitgevoerd.

In maart 2009 werd tijdens een workshop van overheden en potentiële initiatiefnemers van windmolenparken op zee geconstateerd dat er behoefte was aan meer overheidsregie bij het opstellen en uitvoeren van het ecologische monitoringsprogramma. RWS Noordzee en de ministeries van EZ en LNV pakten de handschoen op en gaven Deltares opdracht een masterplan voor het onderzoek te schrijven.

NAAR VOREN GEHAALD ONDERZOEK

Terwijl Deltares nog bezig was, vroeg het ministerie van EZ of het mogelijk was enkele onderzoeken naar voren te halen. Het betrof met name onderzoeken die erg belangrijk zijn om de beperkende randvoorwaarden in de vergunningvoorschriften beter te onderbouwen en zo mogelijk aan te passen. Denk bijvoorbeeld aan het tijdelijke verbod – enkele maanden lang – om te heien, teneinde vislarvensterfte en dus voedseltekort voor beschermde vogels in de Waddenzee te voorkomen.

SHORTLIST

Deltares reageerde daarop door begin januari 2010 ongeveer alle Nederlandse deskundigen op het gebied van ecologische effecten van windmolenparken in een werksessie bij elkaar te brengen. Tijdens deze workshop is een shortlist gemaakt van onderzoeken die hoge prioriteit hebben én die van groot belang zijn vanwege die beperkende vergunningvoorschriften. De mogelijkheid om het onderzoek in één jaar af te ronden, de beschikbare onderzoeksmethodieken ('standaard' of niet) en de aansluiting op lopend onderzoek zijn andere criteria.

Uiteindelijk zijn er zes onderzoeken uit de bus gekomen. In het IDON van januari zegden de ministeries van EZ, LNV en VenW geld toe voor de uitvoering van hele shortlist. Hiermee wordt een grote slag geslagen in het oplossen van kennislacunes.

INHOUD

De onderzoeken op de shortlist zijn:

1. *Survey vislarven*

Vanuit de vraag om validatie en aanpassing van tot nu toe voorgeschreven mitigerende maatregelen, is het van belang om te onderzoeken op welke plaatsen en in welke periodes veilig kan worden geheid. Op dit moment is slechts van enkele commercieel interessante vissoorten bekend waar en in welke periode de vislarven zich bevinden, maar van de meeste andere soorten weten we dit vrijwel niet.

2. *Effecten van heien op vislarven*

Gegevens over effecten op vislarven van het heien van funderingen voor windparken zijn nodig om maatwerk te kunnen leveren bij het toestaan van afwijking van de beperkende heiperiode.

3. *Populatie dynamiek beschermde soorten (zeezoogdieren en zeevogels)*

Locatiespecifieke gegevens over de dynamiek van de populaties van belangrijke soorten ontbreken. Dat bemoeilijkt de inschatting van de effecten en het opstellen van effectieve verzachtende maatregelen.

4. *Brononderzoek geluid op zee en Internationale standaardisatie van methoden om onderwatergeluid te meten op zee.*

Een goede beschrijving en validatie van de geluidsbronnen – allereerst heigeluid (van turbinefunderingen) en geluid van manoeuvrerende schepen – maakt het mogelijk het geluidsveld als gevolg van het construeren van een windpark te voorspellen. Daarnaast zal internationale afstemming van de meetmethodieken nodig zijn om te kunnen uitwisselen.

5. *Kleine mantelmeeuw*

Om de effecten op de kleine mantelmeeuw nauwkeuriger te kunnen inschatten, zijn gegevens over het percentage floaters ('vrijgezelle' vogels die rondhangen bij een kolonie), overleving en vlieggedrag van belang, vooral in samenhang met elkaar. Meer inzicht ontstaat door actualisering van onderzoek, door onderzoek in de broedkolonies op Texel en in de Delta, en door een aantal kleine mantelmeeuwen van zenders te voorzien.

6. *Dosis-effectrelaties bruinvissen en zeehonden*

Welk geluidsniveau schadelijke effecten heeft op bruinvissen en zeehonden, is slecht bekend. In bassins kunnen experimenten worden uitgevoerd voor het bepalen van het geluidsniveau om in te schatten wanneer het gehoor (tijdelijk) schade ondervindt (temporary threshold shift, TTS).

UITVOERING

De uitvoering van de meeste onderzoeken van de shortlist is in handen van Imares, die specifieke elementen weer uitbesteedt aan onderaannemers. Imares voert het projectmanagement, bewaakt de inhoudelijke lijnen tussen de verschillende deelonderzoeken en ondersteunt de overheid bij het

Vislarventorpedo wordt te water gelaten

interpreteren van de resultaten. TNO voert onderzoek 4 uit, waarbij de organisatie een vergelijkbare rol heeft als Imares. RWS Waterdienst is de officiële opdrachtgever. Voor elk van de verschillende deelonderzoeken is een inhoudelijke begeleidingsgroep opgezet. Hierin zitten experts van RWS Waterdienst, RWS Noordzee, en de ministeries van VenW, LNV, Defensie en EZ.

STAND VAN ZAKEN

Inmiddels is de eerste vislarven-, zeevogel- en bruinvissen-survey per schip met succes uitgevoerd.

De medewerkers van Imares, TNO, de onderaannemers en de leden van de begeleidingsgroepen zijn allemaal erg enthousiast en gedreven. De shortlist is immers een laatste kans om een aantal kennislacunes gedegen aan te pakken.

VERVOLG

De werkzaamheden voor het Masterplan gaan ondertussen door. In het IDON van 25 mei jl. is het Masterplan goedgekeurd. Nu wordt begonnen met het verkennen van mogelijke organisatievormen.

VOOR MEER INFORMATIE:

Martine Graafland

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 336 67 93 of 06 502 46 255

martine.graafland@rws.nl

Vislarventorpedo

Zeevogel- en bruinvissensurvey

Nieuwe Commissie zet Europees maritiem beleid door

Hoewel inmiddels binnen de Europese Commissie een wisseling van de wacht heeft plaatsgevonden, gaat de uitwerking van het Europees Maritieme Beleid (EMB) gestaag door. Commissaris Maria Damanaki (Griekenland), die de portefeuille Maritieme Zaken en Visserij van Joe Borg (Malta) heeft overgenomen, heeft aangegeven het beleid van haar voorganger onverkort te zullen voortzetten. Het in oktober 2007 verschenen 'Blauwboek' en het onderliggende actieprogramma blijven daarmee richtinggevend voor de integrale benadering die de Commissie op het punt van het EMB beoogt.

In oktober 2009 heeft de Commissie een integrale voortgangsrapportage uitgebracht. In de voortgangsrapportage toont de Commissie zich tevreden over de sinds 2007 gemaakte voortgang met zowel de Europese verankering van het EMB als de diverse onderdelen van het actieprogramma. Van de 65 acties in dat actieprogramma zijn er 56 inmiddels afgerond of nog in uitvoering. Daarnaast is een aantal nieuwe, niet in het oorspronkelijke actieprogramma opgenomen acties gestart.

TOEKOMSTIGE PRIORITEITEN

De voortgangsrapportage gaf ook aan wat de toekomstige prioriteiten van het EMB (zouden moeten) zijn, waarbij de Commissie de nadruk legt op het belang van implementatie van ontwikkeld beleid. De zes genoemde prioriteiten betreffen:

- Integraal maritiem beleid en beheer: voortzetting van (integrale) samenwerking, coördinatie, kennisdeling, uitwisseling van *best practices*;

- Bovensectorale instrumenten: verdere ontwikkeling van *maritime spatial planning* en *maritime surveillance*;
- Duurzaamheid: implementatie van de Kaderrichtlijn mariene strategie;
- Economische groei: stimulering van maritieme activiteit en werkgelegenheid, onder meer via gerichte clustervorming;
- Regionale strategieën: gerichte implementatie van het EMB op regionaal (*sea-basin*) niveau;
- Internationale dimensie: versterking van de EU-inzet in internationale (maritieme) kaders en fora.

REGIONALE STRATEGIEËN

In 2009 is een tweetal regionale strategieën verschenen die (mede) tot doel hebben het EMB op regionaal niveau nader uit te werken en te implementeren. In juni bracht de Commissie een regionale strategie voor de Oostzee uit, en in september een regionale strategie voor het gebied van de Middellandse Zee. Deze regionale strategieën zijn ontwikkeld vanuit de specifieke aspecten, omstandigheden en knelpunten in de desbetreffende gebieden, en hebben onder meer oog voor de relatie met de aan deze zeegebieden gelegen derde landen. Ook voor de Zwarte Zee en voor het gebied van de Noordoost-Atlantische Oceaan wil de Commissie dergelijke strategieën ontwikkelen. Of en hoe een regionale strategie voor de Noordzee in laatstgenoemde zal worden ingepast, is nog onderwerp van overleg met de Commissie, mede gezien de opvatting van de Europese Raad dat nut/noodzaak en toegevoegde waarde van dergelijke strategieën eerst moeten worden aangetoond.

Voor Nederland is daarbij tevens van belang of en hoe een dergelijke regionale strategie voor de Noordzee past bij het in het Nationaal Waterplan neergelegde streven naar een gezamenlijke strategie voor de zuidelijke Noordzee.

Maritiem toezicht

In oktober 2009 verscheen de Mededeling 'Naar de integratie van de maritieme bewaking: een gemeenschappelijke gegevensuitwisselingsstructuur voor het maritieme gebied van de EU'. In deze Mededeling zet de Commissie uiteen dat het voor de verschillende vormen van maritiem toezicht op Europese wateren (grensbewaking, maritieme veiligheid, visserijinspectie, douane, etc.) van groot belang is dat tot een betere informatie-uitwisseling en -deling wordt gekomen, niet alleen tussen betrokken civiele autoriteiten en organisaties, maar ook tussen civiele en militaire organisaties. De Commissie stelt daarom voor om toe te werken naar een 'gemeenschappelijke gegevensuitwisselingsstructuur' (*common information sharing environment*) voor de EU. In december 2009 stemde de Europese Raad op hoofdlijnen in met de voorstellen van de Commissie, en nodigde haar uit om in 2010 een stappenplan (*roadmap*) uit te brengen dat een stapsgewijze uitwerking en invoering van de gemeenschappelijke gegevensuitwisselingsstructuur moet ondersteunen.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Ook in oktober 2009 verscheen de Mededeling 'Ontwikkeling van de internationale dimensie van het geïntegreerd maritiem beleid van de EU'. In deze Mededeling zet

de Commissie uiteen dat het voor een succesvolle ontwikkeling van het EMB van belang is dat er op maritiem gebied sprake is van een robuuste internationale samenwerking, zowel in internationale organisaties als met betrokken derde landen. In het verlengde daarvan doet zij een aantal voorstellen hoe die internationale samenwerking zou kunnen worden verbeterd, onder meer door een versterkte EU-inzet en -inbreng in internationale organisaties als Food and Agriculture Organization (FAO), International Maritime Organization (IMO) en International Labour Organization (ILO).

Het Spaanse EU-voorzitterschap bereidt over deze Mededeling een standpunt van de Europese Raad voor. Naar verwachting worden in juni 2010 Raadsconclusies aangenomen.

EUROPESE MARITIEME DAG: 20 MEI

Ten slotte: in het kader van het EMB is 20 mei uitgeroepen tot 'Europese Maritieme Dag'. Na de vieringen in 2008 (Brussel) en 2009 (Rome) werd deze dag in 2010 in Gijón (Spanje) gevierd, omlijst door een EMB-Conferentie (18-21 mei).

VOOR MEER INFORMATIE:

Kees Polderman

(VenW, DGLM)

070 351 15 68

kees.polderman@minvenw.nl

Verdere info:

<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/>

Succesvol vuilvisproject verdient navolging in andere landen

Visseren uit Den Helder hebben de afgelopen tien jaar ongeveer 800 duizend kilo afval uit de Noordzee gevisst. Die hoeveelheid zal nog toenemen, nu meer en meer havens zich aansluiten bij het initiatief dat in 2000 in Den Helder begon. En zeker als meer landen tijdens de OSPAR-conferentie dit najaar besluiten om mee te gaan doen aan het *Fishing for litter-project*.

Zwerfafval hoort niet thuis op zee, want het is schadelijk voor zowel het milieu als de economie. Visseren vangen naast vis ook nogal eens afval in hun netten, die ervan kunnen scheuren. Dat leidt tot economische schade. Ook het milieu ondervindt schade. Vogels raken verstrikt in resten netten en touw of stikken in stukjes plastic of kogeltjes piepschuim. Ook andere zee(zoog)dieren kunnen slachtoffer worden van zwerfvuil.

BIG BAG

Om iets aan het probleem te doen, heeft RWS Noordzee in 1999 met de visserijsector afgesproken dat de vissers hun 'bijvangst' aan afval voortaan mee zouden brengen naar de haven. Vóór die tijd deden ze dat niet, want toen moesten ze betalen voor de verwerking van het afval. Rijkswaterstaat bood aan die kosten voor zijn rekening te nemen als de vissers het afval in een

big bag zouden aanbieden.

Visseren uit Den Helder waren de eersten die een *big bag* mee naar zee namen. Sinds 2000 gooien zij bij het sorteren van de vis het afval niet meer terug in zee, maar in de 'prullenbak'. In de haven pikt afvalinzameelaar MAIN de *big bags* op en voert ze af naar een verwerkingsplaats. Het project viert dit jaar zijn tienjarig bestaan. Zo'n tien schepen hebben in die tijd ongeveer 800 duizend kilo afval uit zee verwijderd.

VUILVISSEN

Het initiatief heeft inmiddels navolging gekregen. Onder de vlag van KIMO (*Kommunen Internasjonale Miljøorganisasjon*, ofwel de *Local Authorities International Environmental Organisation*) doen nu twaalf havens in Nederland mee aan het *Fishing for litter-project*, waarbij ongeveer tachtig schepen jaarlijks 300 duizend kilo afval uit zee verwijderen.

Fishing for litter is inmiddels een succesvol project gebleken dat regelmatig aandacht krijgt van publiek, politiek en media. Omdat Nederland vindt dat meer landen het project

zouden moeten stimuleren, zal de Nederlandse vertegenwoordiging het onderwerp in september op de ministersvergadering van de OSPAR-landen aan de orde stellen, in de hoop dat het vuilvissen ook in andere landen en op andere zeeën ingang vindt.

VOOR MEER INFORMATIE:

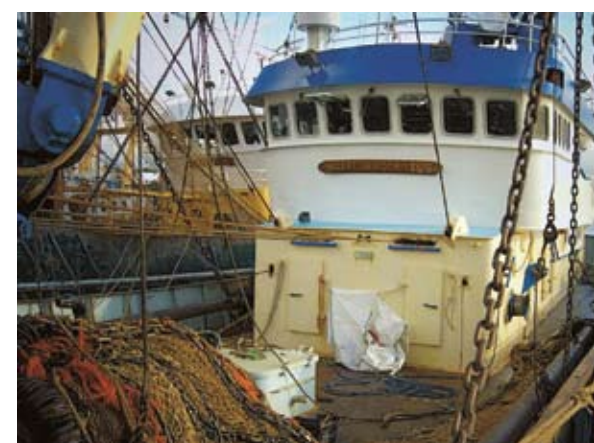
Quinty Duivestein

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 319 63 90 of

06 505 22 758

quinty.duivestein@rws.nl

Rekenkamer vindt dat Kustwacht het goed doet

De Kustwacht voert zijn taken effectiever en efficiënter uit dan vóór 2007. Dat stelt de Algemene Rekenkamer op grond van de eind-evaluatie die de Raad voor de Kustwacht heeft laten uitvoeren. In zijn Terugblikonderzoek 2010 zegt de Rekenkamer ook tevreden te zijn over de wijze waarop zijn eerdere aanbevelingen zijn uitgevoerd.

Bij de omvorming van de Kustwacht naar de Kustwacht Nieuwe Stijl, op 1 januari 2007, is afgesproken om het veranderproces tussentijds te evalueren en zonodig bij te sturen. Zo zijn nog datzelfde jaar en ook in 2008 tussenmetingen uitgevoerd. In 2009 is, in opdracht van de Raad voor de Kustwacht (zie kader), een eind-evaluatie afgerond. Bij deze laatste evaluatie is bekeken of de Kustwacht Nieuwe Stijl beantwoordt aan de uitgangspunten van het Instellingsbesluit Kustwacht.

ROL ALGEMENE REKENKAMER

De Algemene Rekenkamer heeft een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van de Kustwacht Nieuwe Stijl. Het was naar aanleiding van onderzoeken van de Rekenkamer (in 1998 en 2005), dat het kabinet besloot om de Kustwacht anders op te zetten. Twee keer heeft de Rekenkamer daarna teruggeblikt en gekeken of de aanbevelingen uit de eerdere onderzoeken waren opgevolgd. De eerste terugblik vond in 2007 plaats, maar omdat de Kustwacht Nieuwe Stijl toen nog maar net van start was gegaan, werd een tweede terugblik aangekondigd voor 2010.

KNELPUNTEN OPGELOST

In deze laatste terugblik concludeert de Rekenkamer dat de Kustwacht “aanzienlijke inspanningen heeft verricht en resultaten heeft bereikt om de Kustwacht Nieuwe Stijl vorm te geven en de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer op te volgen”. Ook zijn de aanbevelingen uit 2005 opgevolgd en zijn de conclusies uit 2007 ter harte genomen. De belangrijkste knelpunten die in 2005 aanleiding waren voor de aanbevelingen van de Rekenkamer, zijn grotendeels opgelost.

DOORGAAN OP INGESLAGEN WEG

De Rekenkamer baseert zijn conclusies op de eind-evaluatie die de Raad voor de Kustwacht heeft uitgevoerd. Dit kan de Rekenkamer met een gerust hart doen, omdat hij nauw betrokken is geweest bij het formuleren van de opdracht voor die evaluatie en ook het plan van aanpak, het normenkader en de uitkomsten van de eind-evaluatie vooraf heeft ingezien. Het Terugblikonderzoek 2010 is voor een bestuurlijke reactie voorgelegd aan de ministers van Defensie en van Verkeer en Waterstaat. Beiden hebben de conclusies van de Algemene Rekenkamer met genoegen aanvaard en aangegeven dat zowel de eind-evaluatie als het terugblikonderzoek voldoende houvast biedt om met de Kustwacht Nieuwe Stijl op de ingeslagen weg voort te gaan.

Het volledige rapport is te vinden op de website van de Algemene Rekenkamer www.rekenkamer.nl

VOOR MEER INFORMATIE:

Ronald van den Heuvel, secretaris van de Raad voor de Kustwacht (VenW, RWS Noordzee)
Telefoon 070 336 66 19
ronald.vanden.heuvel@rws.nl

Raad voor de Kustwacht

- In de Raad voor de Kustwacht hebben zitting:
- Directeur-generaal Rijkswaterstaat van het ministerie van VenW (voorzitter)
 - Directeur-generaal Luchtvaart en Maritieme Zaken van het ministerie van VenW
 - Commandant der Zeestrijdkrachten van het ministerie van Defensie
 - Directeur Operationeel Beleid, Behoeftestellingen en Plannen van het ministerie van Defensie
 - Directeur-generaal Belastingdienst van het ministerie van Financiën
 - Directeur-generaal van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 - Directeur-generaal Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken
 - Directeur-generaal Wetgeving, Internationale Aangelegenheden en Vreemdelingenzaken van het ministerie van Justitie

Meerdere ministeries hebben iets te zeggen over de Noordzee. Voor bedrijven en organisaties die iets ondernemen op de Noordzee is het dan ook niet altijd even gemakkelijk om een antwoord te vinden op vragen aan de overheid. De overheid wil hen daarbij beter van dienst zijn met het Noordzeeloket. Het loket beantwoordt vragen over onderwerpen als windenergie, scheepvaart, beroepsvisserij, olie- en gaswinning, baggeren, zandwinning, milieu of recreatie. Ook voor geheel nieuwe initiatieven is het loket de aangewezen vraagbaak. Vraagstellers krijgen direct antwoord of worden rechtstreeks doorverwezen naar de juiste contactpersoon binnen de overheid.

Veel antwoorden zijn ook te vinden op www.noordzeeloket.nl. Op deze website staat onder meer informatie over beleid, wet- en regelgeving, activiteiten en ondernemen op zee, natuur en milieu, ruimtegebruik en relevante maatschappelijke en overheidsorganisaties. Verder vindt u informatie over het Integraal Beheerplan Noordzee (IBN2015). Bovendien is er een link naar www.noordzeeatlas.nl. Deze site bevat kaarten met gegevens die betrekking hebben op het watersysteem, gebruik, beleid en beheer van de Noordzee.

Noordzeeloket
Telefoon 0900 - 666 73 93 (met ingang van 2010 24/7 bereikbaar)
www.noordzeeloket.nl
noordzeeloket@rws.nl

De IDON nieuwsbrief Integraal Beheer Noordzee heeft als doel u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van beleid en beheer op de Noordzee. De Nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar. Het blad wordt verspreid binnen de betrokken ministeries en sectoren. Aan geïnteresseerden wordt de nieuwsbrief op aanvraag gratis toegezonden. Overname van artikelen is toegestaan onder bronvermelding. Voor illustraties en foto's is wel toestemming nodig. Gratis exemplaren zijn bij het redactieadres verkrijgbaar. Een digitale versie van de nieuwsbrief kunt u vinden op www.noordzeeloket.nl

Uitgave
Interdepartementaal Directurenoverleg Noordzee (IDON)

Eindredactie
Rob Vransen
Bijnsdorp Communicatie Projecten, Amsterdam

Redactieadres
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Rijkswaterstaat Noordzee
Postbus 5807
2280 HV Rijswijk
E-mail: rob.vransen@rws.nl
Telefoon 070 336 66 48

Fotografie
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Rijkswaterstaat Dienst Noordzee
Provincie Zuid-Holland
René Dekeling
Sander de Jong
Wouter van der Vaart

Vormgeving
Maarten Balyon, grafische vormgeving, Zoeterwoude

Druk
Scheffer drukkerij

Oplage
1500

Algemene informatie over Noordzee beleid en beheer is te vinden op www.noordzeeloket.nl

Betrokken ministeries en diensten
Ministerie van Verkeer en Waterstaat

- Directoraat-generaal Water
- Directoraat-generaal Luchtvaart en Maritiem
- Rijkswaterstaat Noordzee
- Rijkswaterstaat Waterdienst

Ministerie van Economische Zaken

- Directoraat-generaal Energie en Telecommunicatie

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

- Directie Natuur
- Directie Visserij

Ministerie Van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

- Directoraat-generaal Ruimte

Kustwachtcentrum

Ministerie van Buitenlandse zaken

Ministerie van Defensie

Ministeries van Financiën